

200800829-1

315

MJØSA FELLES FISKERFORENING. MFF

En sammenslutning av fiskeforeninger rundt Mjøsa.

NVE Region Øst

Vangsveien 73

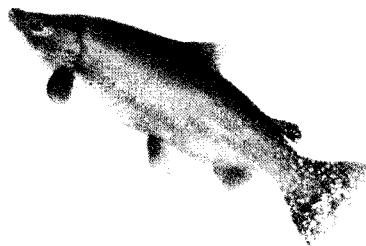
Postboks 4223, 2307 Hamar

Telefon: 62 53 63 50

E-post: ro@nve.no

Viser til

Lov av 24.11.2000 nr 82 om vassdrag og
grunnvann § 28 omgjøring av konsesjoner.

Mjøsa felles fiskerforening,
heretter kalt MFF er en sammenslutning
av 15 fiskerforeninger med flere tusen
medlemmer som arbeider med storørretstammene i Mjøsa og dens tilløpselver. MFF arbeider
for allmennheten sine interesser for fiske og bevaring av storørreten.

Hunderørretens framtid har vært på MFF sitt arbeidsprogram i mange år. Det ble
bestemt på årsmøte den 22.03.2007 at MFF skal engasjere seg i å få belyst problemene som
Hunderørreten står overfor og sette søkelyset på å sikre en bærekraftig forvaltning av
Hunderørreten.

Det har blitt gjennomført mye forskning på fisk i regulerte elver i Norge, deriblant
Hunderfossen. Det er derfor på tide at denne kunnskapen iverksettes i form av revisjoner av
gamle og utrangerte vilkår som ble fastsatt i en tid hvor kunnskapen var mangelfull. I de
tilfeller hvor forskningen ikke har maktet å gi gode svar, bør føre-var prinsippet brukes på
Norges mest verdifulle storørretstamme, en stamme som også er unik i verdenssammenheng.

Vi bemerker også at historien om Hunderørreten har et godt og interessant budskap
fordi bestanden har overlevd den strenge reguleringen takket være regulantens hensyn til den
forskningen som ble gjort på settefiskproduksjon og minstevannføringskrav. Historien
omfatter derfor alt fra de skandalepregede avisoppslagene de første årene etter regulering,
hvor det ikke ble sluppet minstevannføring og store mengder ørret døde av innfrysing og
oksygenmangel til de positive resultater med settefisk gjennom 1970-tallet og justering av
minstevannføringsreglementet i 1976. Neste kapittel i historien bør derfor være at ny og presis
kunnskap kommer til anvendelse for Hunderørretens beste.

Derfor mener MFF at en revisjon av konsesjonen for Hunderfossen kraftstasjon må gjennomføres i forbindelse med de problemstillinger som blir satt opp i dette brevet.

Vi kommer her med en liste over årsaker/problemer som vi mener er relevante for Hunderørretens framtid. Årsakene/problemene er ikke prioritert, men alle punktene må sees i en sammenheng for å styrke den naturlige reproduksjonen av Hunderørretstammen. Mange av problemstillingene er også godt dokumentert i diverse undersøkelser og forskningsrapporter. Vi mener også at det er relativt små justeringer som skal til for å oppnå stor miljøgevinst ved Hunderfossen. Et vellykket arbeid med en ny konsesjon vil statuere et eksempel på at det går an å forene kraftinteresser med opprettholdelse av en livskraftig storørretbestand som gir grunnlag for et omfattende og allment sportsfiske. MFF ønsker å bli en høringspartner i denne revisjonen.

- **Problem:** Ved lav vannføring i Lågen vil fisken på gytevandring ikke komme lenger enn til utløpet av tunnelen fra Hunderfossen kraftverk. Ved minstevannføring på regulert strekning finner ikke fisken opp til Hunderfossen og blir stående i og ved tunnelen helt til vannføringen i regulert elvestrekning øker. Tunnelutløpet er ca 4 km nedenfor gyteområdene ved Hunderfossen.
- **Tiltak:** Lokkeflommer eller større minstevannføring. For å få fisken opp til gyteplassene ved Hunderfossen og ovenfor dammen må det i juli, august, september være nok vann i perioder til at fisken finner fram forbi tunnelutløpet.
- **Problem:** Fisketrappa. Når fisken har kommet opp til Hunderfossen finner den ikke lett nok fisketrappa. Ved høy vannføring finner ikke fisken trappa, og hvis høy vannføring vedvarer utover høsten vil fisken bli forsinket. Dette kan føre til at en redusert mengde med fisk kommer seg forbi dammen og opp til de viktige gytefeltene mellom Hunderfossen og Harpefoss. Det er også grunn til å tro at fisketrappa kan virke selektivt på fiskestørrelse. I tillegg er det registrert en del skader og hindringer i fisketrappa som antas å virke negativt på fiskeoppgangen. Det er meget viktig å få så mye fisk på oversiden av Hunderfossen som mulig, uten at det foregår vesentlig forsinkelse eller seleksjon. Ved radiomerking er det dokumentert en mye større overlevelse av gytefisken ovenfor enn nedenfor dammen.
- **Tiltak:** Behovet for å optimalisere fisketrappas funksjon bør føre til en årlig inspeksjon av fisketrappa som vandringsvei for fisk. Deler av trappa er overbygd, og bør sjekkes for hindringer hvert år. Det er kjent at manøvreringen av flomlukene under minstevannføring og moderate flommer i stor grad kan påvirke fiskens evne til å finne fram til trappa. Det bør utarbeides et reglement eller retningslinjer over hvordan flomlukene skal manøvreres for å lokke fisken til fisketrappen. Etter vårt syn gjøres dette nokså tilfeldig i dag, og vi mener at det er mye å vinne på å etablere en miljøbevisst strategi som er anvendbar for personellet som betjener lukene. Vi er også kjent med at regulanten har utbedret fisketrappens øvre del.

Hunderfossen ved minstevannføring. 1,8 m³

- **Problem:** Liten vannføring på regulert elvestrekning. Det er for lite vann på regulert elvestrekning under gyteperioden og igjennom vinteren. 1.8 m³/s som minstevannføring er for lite til å sikre tilstrekkelige oppvekstområder for ungfisk. Erfaringer fra Sverige viser at ved liten vannføring og stor ansamling av gytefisk vil et eventuelt soppangrep gjøre mye større skade på fiskene slik at dødeligheten øker. Gyteområde vil øke betraktelig ved en større minstevannføring og ferdig gytt fisk kan lettere komme seg ned til Mjøsa igjen.
- **Tiltak:** Vannføringen på regulert elvestrekning må revideres slik at nye og mer miljøtilpassede regulerings betingelser blir iverksatt så fort som mulig. I denne sammenheng bør det tas hensyn til den forskningsaktiviteten som er utøvd både ved Hunderfossen og andre vassdrag med elvekraftverk og vandrende fiskearter. Hvorfor ikke bruke samme opplegg som ved Kjølua dam i Dokkavassdraget, der minstevannføring benyttes i et minikraftverk før det slippes ut på regulert elvestrekning. Vi må ta oss råd til å redde Hunderørreten.
- **Problem:** Overlevelse av smolt og gytefisk på retur til Mjøsa. Ved radiomerking av fisk er det registrert at gytefisk på oversiden av dammen ikke slipper seg ned fossen når lukene i dammen åpnes nedenfra (segmentluker). Det er bevist ved radiomerking at fisk må ha overflatevann (vann over tømmerluke / isluke eller helt åpne segment luker) for å tørre å slippe seg ned fossen. Dette er også et problem for smolten som er på tur til Mjøsa. Hvis den slipper seg igjennom turbinene vil det i følge forskningen medføre en mye større dødelighet sammenlignet med overflatevann fra egnede luker.

- **Tiltak:** Etter gyting bør det være en liten vekst i vannføring eller en stor nok vannføring i regulert elvestrekning, slik at fisk som er ferdig med gyting, ovenfor og nedenfor dammen har nok vann og mulighet til å slippe seg ned i Mjøsa. Det samme gjelder om våren. Rett regulering på lukene vil gjøre at smolt og vinterstøinger slipper seg tidsnok ned i Mjøsa om høsten og om våren. Om høsten vil dette normalt innebære en kortvarig redusert vannføring gjennom turbinene. Til gjengjeld vil miljøgevinsten være stor og målbar i form av økt andel smolt som ankommer Mjøsa og flere store og attraktive ørreter som utgjør selve drømmen til de fleste som fisker i Mjøsa og Lågen.
- **Generelt.** Ved en større minstevannføring vil det bli nye oppvekstområder for ungfisk på den regulerte elvestrekningen, dette vil også muligens redusere behovet for utsetting av settefisk. Flerårsgytere vil få en mye større mulighet til å overleve når det blir enklere å komme seg ned til Mjøsa etter gyting. Dette vil få betydning for de store fiskene som kan bli over 15 kilo.

MFF har tidligere tatt opp disse problemene i et brev til fiskeforvalteren i Oppland av 11.12.1998.

Kopi til:

Fiskeforvalteren i Oppland
 Fiskeforvalteren i Hedmark
 Fiskeforvalteren i Akershus/Oslo
 Lillehammer kommune
 Øyer kommune
 Lågen fiskeelv v/ Svein Løkken.
 Lågen fiskeelv sone 1. v/ Kristian Traaseth.
 Mjøsa fiskeforvaltning MF.
 Norges jeger og fiskerforening NJFF
 Oppland JFF v/ sekretær
 Hedmark JFF v/ sekretær
 MFF medlemsforeninger
 Mjøsa Strandeierforening

For Mjøsa felles fiskerforening

05.02.2008

Leder

Mass Haugen
 Mass Haugen
 Torpaveien 262
 2607 Vingrom

Sekretær

Johnny Stenshagen
 Johnny Stenshagen.
 Bekkefare 11
 2656 Follebu